

28.6.2017

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

timo.turunen@ym.fi

Aihe: Lausuntopyyntö valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisesta

Tietoa RAKLI ry:stä

RAKLI (www.rakli.fi) kokoaa yhteen kiinteistöalan ja rakennuttamisen vastuulliset julkisen ja yksityisen sektorin ammattimaiset toimijat, jotka kattavat asuntojen, toimitilojen ja infrastruktuurin omistajat, rakennuttajat ja käyttäjät sekä näiden ammattimaiset edustajat. RAKLI jäsenineen varmistaa, että Suomessa on tilaa hyvälle elämälle.

LAUSUNTO

RAKLI kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiaan.

Uudistettavana ovat valtioneuvoston vuonna 2000 päättämät ja vuonna 2008 tarkistetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Taustamuistiossa todetaan, että tavoitteet tulee uudistaa, jotta ne vastaavat paremmin alueidenkäytön tulevaisuuden tarpeisiin. RAKLI kannattaa yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin reagoimista alueidenkäytön ohjausta uudistamalla. RAKLI:n edustamalle toimialalle on tärkeää rakennettua ympäristön kokonaistaloudellinen ja laadukas kehittäminen ja kasvun mahdollistaminen. Rakennettu omaisuus on resurssitehokkuuden alusta.

VAT-luonnoksen sisällöistä

Maankäyttö- ja rakennuslain 22 §:n mukaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita voidaan antaa alueidenkäyttöä ja alueidenkäytön suunnittelua koskevista asioista, joilla on:

- aluerakenteen, alueidenkäytön tai liikenne- ja energiaverkon kannalta kansainvälinen tai laajempi kuin maakunnallinen merkitys;
- merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön; tai
- valtakunnallisesti merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyteen, aluerakenteen taloudellisuuteen tai merkittävien ympäristöhaittojen välttämiseen.

Edelleen, valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa käsitellään sellaisia kysymyksiä, jotka on tarpeen huomioida alueidenkäytön suunnittelussa osana laaja-alaista ja eri alueidenkäyttötarpeita ennalta yhteen sovittavaa toimintaa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on luonnoksessa jaettu viiteen päätavoitteeseen: 1. toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen, 2. tehokas liikennejärjestelmä, 3. terveellinen ja turvallinen elinympäristö, 4. elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat sekä 5. uusiutumiskykyinen energiahuolto.

28.6.2017

Päätavoitteet ja niitä koskevat tarkennukset ovat tärkeitä. RAKLI pitää erityisen tärkeänä tavoitetta hyödyntää olemassa olevaa rakennettua ympäristöä mahdollisimman hyvin ja resurssitehokkaasti. Samoin tavoite luoda edellytyksiä elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle on keskeinen. Tavoite kestävien liikkumismuotojen ja kuljetuspalveluiden edistämisestä vastaa myös hyvin yhteiskunnan tarpeita.

Tavoitteita heikentää kuitenkin yleispiirteisyys, mikä johtuu siitä, ettei tavoitteissa tunnisteta maantieteellisiä alueita eikä niiden erityistarpeita, eikä tavoitteita sidota tiettyihin suunnittelutasoihin. Täsmennyksiä kaipaavat esimerkiksi taustamuistiossa lyhyesti sivuutetut huomiot aluerakenteen taloudellisuuden merkityksestä, erilaisista alueidenkäytöllisistä tarpeista ja alueidenkäyttöön liittyvien vaikutusten arvioinnista. Tavoitteista saa harhaanjohtavan kuvan, että Suomi kulkisi kokonaisuudessaan yhtä tasalaatuista polkua.

Vuonna 2008 tarkistetuissa alueidenkäyttötavoitteissa linjattiin erityisiä tavoitteita kaupunkiseuduille. Uudessa luonnoksessa ei ole vastaavia kirjauksia, vaikka monet yhteiskunnan muutokset, joihin uudistamistarpeissakin viitataan, juontuvat kaupungistumisesta. *RAKLIn kanta on, että VAT:n tulisi tunnistaa konkreettisemmin erityyppisten alueiden tarpeet ja tämentää tarpeiden mukaiset valtakunnantason tavoitteet yhteistyössä maakuntien kanssa.*

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet osana alueidenkäytön ohjausjärjestelmää

Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ohjausvaltaa selvennetään kuntien maankäyttövallan ja -vastuun lisäämiseksi. Kaavoitusta koskevan valtion jälkivalvonnan poistuminen (viimeisimpänä maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistamisesta luopuminen) vuorostaan korostaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden merkitystä ennakkollisen viranomaisyhteistyön välineenä.

RAKLI pitää ennakkolliseen ohjaamiseen ja tukemiseen siirtymistä sekä kuntien maankäyttövallan ja -vastuun lisäämistä oikeansuuntaisena. *RAKLI näkee kuitenkin merkittävänä ongelmana maankäyttövallan ja -vastuun jakautumisen maakunnan ja kunnan välillä, mikäli maakuntauudistus toteutetaan tämänhetkisten linjausten mukaisesti. Maakuntauudistus on näiltä osin ristiriidassa edellä mainitun hallitusohjelmataavoitteen (kuntien maankäyttövallan ja -vastuun lisääminen) kanssa.*

RAKLI esittää, että alueidenkäytön ohjausjärjestelmää uudistetaan niin, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden rooli selkeytyy ja vahvistuu. VAT:t tunnistaisivat alueiden erilliset tarpeet valtakunnallisessa kokonaisuudessa (esimerkiksi kasvavat kaupunkiseudut, kasvukäytävät, maaseutumaiset suuralueet). VAT:n jalkauttaminen tapahtuisi kiinteässä valtio-maakunnat -yhteistyössä ja ne konkretisoitaisiin maakuntasuunnitelmissa toimenpideohjelmina. Huomioon otettaisiin mm. ylismaakunnalliset seikat, väylät, valtakunnalliset ja kansainväliset matkaketjut ja solmupisteet, energiaverkot, vihreä infrastruktuuri (ks. YM:n raportteja 17/2017) ja valtion liikennepolitiikka. Myös eduskunta on pitänyt VAT:n ja maakuntasuunnittelun yhteyttä tärkeänä VAT-uudistusta käsitellessään.

28.6.2017

Edelleen RAKLI esittää, että edellä esitetty strateginen ja toimenpideohjelmallinen maakuntasuunnitelma korvaisi maakuntakaavan. Kaavoitus olisi kuntien vastuulla sekä seutu- että paikallistasolla. Erityisesti seututason kaavassa varmistettaisiin maakunnassa tarkennettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutuminen.

RAKLI ry

Kimmo Kurunmäki
johtaja, Yhdyskunta ja Infra